

מל"ג לא נותנת לעובדות לבלבל אותה

המשך מעמוד 10

לדברי ברק־קורן, "המציאות מאז פרסום המחקר מעידה כי המידע האמפירי הקלוקל והמס־קנות הפזיזות שהוסקו ממנו מש־משים באופן נרחב להצדקת מדי־ניות ההפרדה המגדרית". כאמור, בתשובת המדינה לעתירה בבג"ץ, סקר העמדות הוא הנתון היחיד לביסוס הצורך בהפרדה. מחקרים נוספים שהוזכרו בתצהיר עוסקים בהיכטים אחרים בתוכנית או מס־תמכים על נתוני הסקר.

ד"ר ברק־קורן לא הסתפקה רק בביקורת על מחקר המל"ג, אלא ערכה מחקר עצמאי משלה, וממצאיו רגישים יותר לניואנסים של הפרדה בין המינים. במקום מושג אחד, חובק־כל, של "הפר־דה מגדרית", היא ביקשה להב־חין בין מישורים שונים של הפ־רדה: מניעת לימוד נשים בידי גב־רים ולהיפך; מניעת למידה של גברים ונשים באותה כיתה; ומני־עת שהות של שני המינים באותו מרחב אקדמי. עד היום לא נעש־תה הבחנה כזאת, על אף חשיבו־תה. הסקר נערך בתחילת השנה באינטרנט והקיף 568 נשאלים — מספר גבוה מ-537 הנשאלים שה־שיבו על כל השאלות המרכזיות בסקר העמדות של המל"ג. כמא־מר עונה ברק־קורן באריכות למי שמפקפק במתודולוגיה של סקר אינטרנטי בקרב חרדים. בשורה התחתונה, שני המדגמים דומים מאוד בכל המשתנים הרלוונטיים של החברה החרדית.

התוצאות דרמטיות, ושונות במידה רבה מהתזה שמפיצים בנט והמל"ג. בעיני רוב החרדים המ־עוניינים ללמוד באקדמיה, היב־טים שונים של הפרדה בין גברים ונשים אינם ממלאים מקום מרכ־זי. למעשה, מין המרצה והפרדה מלאה בקמפוס הגיעו לשני המקו־מות האחרונים ברשימת כלל המ־שתנים החשובים לחרדים.



המכללה החרדית בגן הטכנולוגי בירושלים צילום: אמיל סלמן

ההתבססות הרחבה עליו מצד קר־בעי המדיניות. אולם ככל שקראה והתעמקה בו, התחילו להתעורר שאלות. "התחושה היתה שקודם כל מישוה שרטט את המטרה", היא אומרת. לדבריה, היא הצי־גה את המחקר לישי פרנקל, שע־מד בראש ועדת ההיגוי של מל"ג־ות"ת לשילוב החרדים בהשכלה הגבוהה, והוא ציין כי יעביר אותו לפרופ' זילברשץ. במל"ג־ות"ת סי־רבו למסור אם ראשי הארגון קי־בלו את המחקר החדש או אם נע־רך דיון מקצועי על סקר העמדות שהומון על ידם.

ד"ר מלחי מסר בתגובה כי "הסקר שערכתי עבור המל"ג בחן את עמדות כלל הציבור החרדי ב־חס ללימודים אקדמיים, ולא רק של מי שהביע מוטיבציה. בשום מלב לא נעשה ניסיון לטשטש ממצאים או נתונים". הוא הוסיף כי "מטרות הסקר היו מוגבלות בהיקפן. לא מדובר במחקר עומק, אלא בסקר עמדות בלבד, בהתאם להגדרות המל"ג. כדי לבחון את הסוגיה לעומק ובאופן שיטתי יש לערוך מחקר מקיף, יקר וממושך, ועל בסיסו להסיק את המסקנות הנדרשות ביחס למדיניות הרצויה לשילוב חרדים באקדמיה". לדב־ריו, "זו משימתה של המל"ג לבחון את הממצאים החדשים — ולה־תוות מדיניות מותאמת לצרכים המתחדשים של הציבור החרדי". במל"ג בחרו שלא להתייחס לביקורת של ברק־קורן או להמל־צה של מלחי לבדוק את ממצאיה, ומסרו כי "בגיבוש המדיניות הס־תייעה המל"ג בגורמי מקצוע רא־שונים במעלה שביצעו מחקרי עומק מקיפים על החברה החרדית" ועל "סקר עמדות שנערך ע"־מלחי ומ־כון דיאלוג, אשר סקר כאלף נשא־לים. שילוב החרדים באקדמיה הוא משימה לאומית, ומל"ג תמשיך לפ־עול כדי לעמוד ביעדים שהציבה".

אור קשתי

כפי שברק־קורן כותבת, קיים "חשש מרכזי כי המל"ג וגורמים ממשלתיים נוספים מקבעים במ־דיניותם נורמות חברתיות מדו־מות, שבפועל אין לגביהן קונצנ־זוס אלא שונות רבה — ובכך מש־נים תהליכים קבוצתיים פנימיים". שני המהלכים של ברק־קור־ן — הביקורת על מחקר המל"ג וממצאיו המחקר העצמאי — עשויים להשפיע באופן דרמטי על העתירות בנושא ההפרדה באק־דמיה (של מתנגדי המהלך מצד אחד, ושל "פורום קהלת", המבקש להסיר כל מגבלה על לימודים בה־פרדה, מצד שני), הנדונות בבג"ץ. "אבן הראשה של התשתית העוב־דתית עליה נסמכה המל"ג בהחל־טה על הפרדה מגדרית באקדמיה אינה יכולה לעמוד. הממצאים מצ־ביעים על צורך בחשיבה מחודשת על התוכנית הרב־שנתית לשילוב סטודנטים חרדים באקדמיה", היא כותבת.

איך מגלים שהנרטיב הרשמי הוא חלקי ומוטה? "נקודת המו־צא שלי לא היתה חשד כלשהו", מספרת ד"ר ברק־קורן, המתמחה במחקר אמפירי של משפט וחב־רה, בפרט בסוגיות של דת ומדי־נה. המחקר של מלחי משך את תשומת לבו, בין השאר בגלל

מתברר כי לא כל צורות ההפ־רדה נחוצות באותה מידה בצי־בור החרדי. גם זו נקודה חשוב־בה, אולי קריטית, בעתירה הנ־דונה בבג"ץ. כך, בתשובה לעתירה, טענה המל"ג כי נשים אינן מלמ־דות בתוכניות הלימודים הנפר־דות לגברים, בשל "מוסכמה הל־כתית הרווחת בחברה החרדית, לפיה גברים אינם לומדים מנ־שים". ואולם, מציינת ברק־קו־רן, "הנחה זו מעולם לא נבדקה אמפירית, וממצאי הסקר הנוכחי מעידים שהיא משוללת כל יסו־הפרדה מגדרית במישור המר־צה היא צורת ההפרדה הנצרכת במידה הפחותה ביותר מכל צו־רות ההפרדה".

אפשר להפיק כמה לקחים מה־מחקר של ברק־קורן: אין בסיס למסקנות הנחוצות בדבר הצורך "לחזק את המסגרות שבהן מת־קיימת הפרדה מגדרית", כפי שה־מליץ מלחי למל"ג; סקר העמדות אינו יכול להצדיק פגיעה בזכויות של סטודנטיות ומרצות; ולבסוף, מומלץ להטיל ספק בכל פעם שב־נט ואנשיו טוענים לתהליך קב־לת החלטות מקצועי וענייני. למ־עשה, נפנוף באמירות כמו "יש לנו נתונים" ו"עשינו מחקרים" הוא סימן שצריך להתעמק בהם.